

Tweemaandelijks blad van de Protestantse Kerken in en rond Brussel

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Protestantse Kerkbrief

jaargang 37 • nummer 6 • december 2025 - januari 2026

Afgiftekantoor:

Brussel de Brouckère

Erkenningsnummer: P 910493

Tweemaandelijks

Protestantse Kerk Brussel

Nieuwe Graanmarkt 8, 1000 Brussel

www.protestantsekerkbrussel.be

- **Groene Kerst**
- **Eén van Geest**
- **Terugblik van de Voorzitter**

Colofon

De Protestantse Kerkbrief is het blad van de Protestantse Kerken in en rond Brussel.

Het verschijnt een zestal keren per jaar.

E-mailadres: kerkbrief@gmail.com

Verantwoordelijke uitgever:

ds. Douwe Boelens

De redactie behoudt zich het recht voor om een ingezonden artikel in te korten, redactioneel te bewerken of niet te publiceren. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl. Reacties zijn altijd welkom!

Uiterste inleverdatum voor de kopij Kerkbrief februari en maart 2026: **maandag 12 januari 2026**

*Foto op de voorpagina:
Advent 2024 op de Grote Markt in Brussel.
Gemaakt door Douwe Boelens*

Praktisch-theologische middag

Zoals elk jaar, organiseert de Faculteit in samenwerking met Vorming een Praktisch-theologische middag.

Op deze dag komen theorie en praktijk samen en is er voldoende ruimte voor gesprek en het uitwisselen van ervaringen.

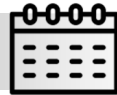
Op **woensdag 10 december 2025, van 14.00 – 17.00 uur**, wordt het onderwerp **‘kinderen in de eredienst’** behandeld.

We bespreken onder meer de plaats van kinderen in de viering, hoe we hen het beste kunnen betrekken en hoe we met kinderen over geloof kunnen spreken.

De bijeenkomst gaat door op de Faculteit (Bollandistenstraat 40, 1040 Brussel) en wordt speciaal georganiseerd voor mensen die in de kerk voorgaan (predikanten en gastvoorgangers) en zij die verantwoordelijk zijn voor de kinderkerk. Andere geïnteresseerden zijn daarbij ook van harte welkom!

Aanmelden graag via fpnr@fpnr.be.

Agenda

- Woensdag 10 december, 13.00 uur: Praktisch-theologische middag over 'kinderen in de eredienst' aan de Faculteit
- Woensdag 10 december, 19.30 uur: Districtsvergadering ABL via Zoom
- Maandag 15 december, 14.30 uur: Bijbelkring met Avondmaal in Wemmel
- Maandag 15 december, 20.00 uur: Taizégebed in Overijse
- Zaterdag 20 december, 19.30 uur: Taizégebed in Dilbeek
- Zondagmiddag 11 januari, 15.00 uur: Afscheids- en Intrededienst van de Synodevoorzitters
- 18 t/m 21 januari: **Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen**
- Dinsdag 20 januari, 14.30 uur: Wijkbijeenkomst in Tervuren
- Dinsdag 20 januari, 20.00 uur: Oecumenische viering in Tervuren
- Woensdag 21 januari, 19.30 uur: Oecumenische viering in Sint-Martens-Bodegem (Dilbeek)
- Woensdag 21 januari, 20.00 uur: Taizégebed in Tervuren
- Donderdag 22 januari, 14.30 uur: Wijkbijeenkomst in Itterbeek (Dilbeek)
- Donderdag 22 januari, 20.00 uur: Oecumenische viering in Brussel
- Zaterdag 24 januari, 19.30 uur: Taizégebed in Dilbeek
- Donderdag 29 januari, 20.00 uur: Wijkbijeenkomst in het kerkgebouw

Zondag 7 december, 2de van Advent
Dienst van Schrift en Tafel
Schrijfmarathon voor Amnesty
 Voorganger ds. Leen Bosgra
 Muziek A. Rusakova
 Collectes Diaconie/Kerk
Er is ook een oecumenische viering
in Kapel Zavelenborre

Zondag 14 december, 3de van Advent
 Voorganger dhr. Luc Nijs
 Muziek Raymond Auquier
 Collectes VPKB/Kerk

Zondag 21 december, 4de van Advent
Kinderkerstfeest
 Voorganger ds. Anne Kooi
 Muziek Anna Rusakova
 Collectes Kerk & Wereld/Kerk

Donderdag 25 december, Kerstfeest
 Voorganger ds. Douwe Boelens
 Muziek Raymond Auquier
 Collectes PSC/Kerk

Zondag 28 december, zondag na Kerst
 Voorganger ds. Douwe Boelens
 Muziek Raymond Auquier
 Collectes Jumelage ABL-Kirinda/Kerk

Zondag 4 januari, Epifanie
 Voorganger nog niet bekend
 Muziek Lenaart T'jollyn
 Collectes VPKB/Kerk

Zondag 11 januari, 1ste na Epifanie
Afscheid en intrede van
Synodevoorzitters
Aanvang: 15.00 uur
 Muziek Raymond Auquier
 Collectes Kerk & Wereld/Kerk

Zondag 18 januari, 2de na Epifanie
Dienst van Schrift en Tafel
 Voorganger ds. Douwe Boelens
 Muziek Anna Rusakova
 Collectes Diaconie/Kerk
Er is ook een oecumenische viering
in Kapel Zavelenborre

Zondag 25 januari, 3de na Epifanie
 Voorganger ds. Douwe Boelens
 Muziek Raymond Auquier
 Collectes Leprazending/Kerk

Zondag 1 februari, 4de na Epifanie
 Voorganger nog niet bekend
 Muziek Anna Rusakova
 Collectes VPKB/Kerk

Pastorale Brief van de Synodale Raad

Brussel, 19 november 2025

Lieve mensen,
Lieve zusters en broeders,

Advent staat voor de deur, het feest waarin we vieren dat we hoop mogen hebben ondanks de duisternis om ons heen. Bij advent kijken wij uit naar de komst van de Vrededorst, Hij die gezegd heeft: **“Gelukkig de vredeleiders, want zij zullen kinderen van God genoemd worden”** (Matteüs 5:9).

Als kerk geloven wij daarom dat wij in het wachten op het doorbreken van Gods Koninkrijk, zelf al wat van Zijn licht kunnen verspreiden, zij het als kleine lichtjes in de nacht.

Als kerk willen wij geloven dat we een tegenbeweging kunnen vormen tegen de verharding in de maatschappij. Een tegenbeweging van mensen die eerlijk zijn, rechtvaardig zijn, vredevol zijn, en die vast geloven in de komst van Gods Koninkrijk, en vol vertrouwen daarop wachten.

In ons ideaalbeeld zou de kerk invloed hebben op een samenleving waar eigenbelang regeert, waar mensen met geldingsdrang zijn.

Zoveel invloed hebben we niet meer, maar als we nu maar op kleine schaal tegengif zouden geven aan deze toxische wereld, dan is er al veel gewonnen.

Tegengif tegen de polarisatie in de wereld.

Waarbij we ook kijken naar onszelf. Hoe was het ook weer in Efeziërs 4: **“Eén lichaam, één geest, één hoop, één Heer, één doop”**?

Helaas kan het vaak omgekeerd zijn.

De polarisatie van deze wereld komt soms ook de kerk binnen.

In onze tijd hebben we meer dan ooit visie en wijsheid nodig. Maar als we daarin tekort schieten, dan is het aan ons om te bidden en te werken. Te bidden dat de Heer wiens wederkomst wij verwachten, ons door Zijn Geest bijstaat om te groeien in geloof, in eenheid en in naastenliefde. En te blijven werken aan vrede in kerk en wereld. Onze Heer heeft niet gezegd dat het gemakkelijk is. Maar moge God ons helpen dat Zijn kerk zowel haar liefde betuigt aan de mensen die het nodig hebben, als haar profetische stem laat horen wanneer het nodig is!

Een gezegende advents- en kersttijd gewenst!

Uw Synodale Raad

Kerstviering aan de Faculteit rond het ‘Magnificat’, de lofzang van Maria

Op **woensdag 17 december 2025** organiseert de **FPTR** een middag over het *Magnificat*, de lofzang van Maria.

Deze middag staat het Magnificat centraal in een gevarieerd programma. Bijbelse achtergronden, Maria in de volksdevotie en het Magnificat in de kerkmuziek komen aan de orde. Het Magnificat wordt gezamenlijk gezongen in de Gregoriaanse zetting.

Aanmelden graag via fpnr@fpnr.be

Programma:

13:00 uur - Welkom door prof. dr. Leendert-

Jan Parlevliet

13:15 uur - prof. dr. Joep Dubbink:
“Het Magnificat en de profeten uit de Hebreeuwse Bijbel”

14:00 uur - Marian Kneteman:
“Maria en de volksdevotie”

14:45 uur - Cees-Willem van Vliet:
“Het Magnificat op muziek gezet door de eeuwen heen”

15:30 uur - Vragen en pauze

15:45 uur - Gregoriaans zingen van het *Magnificat* o.l.v. Koos de Muijnck

16:30 uur - Afronding

Wijkbijeenkomsten over de Maaltijd van de Heer

Eten is een belangrijk thema in de Bijbel. Het Boek begint en eindigt ermee.

Al in de eerste hoofdstukken van Genesis nodigde God de mens uit te eten van de vruchten van de aarde. En in het laatste Bijbelboek vinden we de tekst: ***“Ik sta voor de deur en klopp aan. Als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal ik binnenkomen, en zullen we samen eten, ik met hem en hij met Mij.”*** (Openbaring 3:20)

Ook in de boeken tussen Genesis en Openbaring speelt eten een prominente rol. Zo wordt, bijvoorbeeld, in Jesaja 25:6 een eschatologische belofte geschetst over de HEER die voor alle volken een feestmaal zal aanrichten *‘met uitgelezen gerechten en belegen wijnen, een feestmaal rijk aan merg en vet, met pure, rijpe wijnen’*.

In het Nieuwe Testament lezen we over Jezus die at met tollenaars en zondaars (Marcus 2:15-17), die brood deelt met menigten (Marcus 6:30-44), en die herkend wordt aan het breken van het brood (Lucas 24:30-31). Handelingen 2 verhaalt over de gemeenschap van eerste christenen die samen maaltijden deelden. Dat daarbij ook het één en ander mis kon gaan, lezen we in 1 Korintiërs 11:17-34.

De meest betekenisvolle manier waarop wij in de kerk vandaag de traditie van het samen eten en delen voortzetten, is de **Maaltijd van de Heer**, ook wel **Avondmaal** genoemd. Die Maaltijd vindt dan weer zijn wortels in het ‘feest van het ongedesemde brood’, Pesach (Lucas 22), waarin herdacht wordt dat de HEER het volk Israël bevrijdde van de onderdrukking in Egypte.

De Maaltijd van de Heer die wij in onze kerk vieren, is dus geworteld in een rijke geschiedenis.

De Maaltijd van de Heer

Tijdens de wijkbijeenkomsten in januari zullen we samen nadenken over verschillende Bijbelse en theologische aspecten van het Avondmaal. Welke verschillen bestaan er tussen kerken en hoe wordt geprobeerd die verschillen te overbruggen?

Zijn ‘eucharistie’ en/of ‘communie’ betere beschrijvingen van wat wij Avondmaal of Maaltijd van de Heer noemen?

Wat betekent het voor u persoonlijk om deel te nemen aan de Maaltijd van de Heer?

Wat ervaart u daarbij? Wat zegt onze manier van het vieren van het Avondmaal over ons beeld van God en van elkaar?

Wat zijn voor ons belangrijke elementen in de liturgie voor de Maaltijd van de Heer?

De wijkbijeenkomsten vinden plaats op:

- dinsdag 20 januari om 14:30 uur bij Hans en Nel Scholten in Tervuren;
- donderdag 22 januari om 14:30 uur, Kerkstraat 60, Itterbeek;
- donderdag 29 januari om 20:00 uur in ons kerkgebouw aan de Nieuwe Graanmarkt, Brussel.

Graag een berichtje aan ondergetekende als u van plan bent deel te nemen aan een van die bijeenkomsten, bijvoorbeeld via robvandrimmelen4@gmail.com

Rob van Drimmelen

Verlieservaringen en rouw

*“Er is een tijd om te huilen en een tijd om te lachen,
een tijd om te rouwen en een tijd om te dansen” (Prediker 3:4).*

In november vonden er drie wijkbijeenkomsten plaats over verlieservaringen en rouw. De bedoeling was om het gesprek over verlies en rouw te stimuleren. Al te vaak houden we verlies, dood en rouw het liefste ver weg, want ze stemmen ons angstig. En dat is jammer, zo betoogt ook **Manu Keirse**, één van de bekendste rouw-specialisten in Vlaanderen. Maar rouw is de prijs die we betalen voor liefde.

Als je hebt liefgehad, horen rouw en verdriet onlosmakelijk bij het leven. Verdriet is een natuurlijke en gezonde reactie op verlies.

Rouwproces

Elk rouwproces is uniek. Voor sommigen is rouwen tijdelijk. Anderen dragen het verdriet heel hun leven mee. Rouw is rauw!

Rouw is persoonlijk en niet te beheersen... een huilbui komt plotseling op.

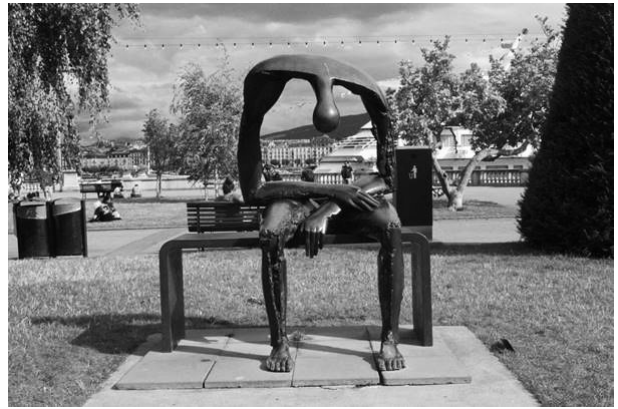
Het is geen rechte lijn die verloopt via fasen, zoals in het model van **Elisabeth Kübler-Ross** (1926-2004). Dat zit vaak nog in ons collectieve geheugen (ontkenning, woede, onderhandelen, depressie, aanvaarding). Rouw is vaak: verdriet, boosheid, angst, eenzaamheid, schuldgevoel. Maar het is ook: zelfreflectie, zelfontdekking, blijdschap om mooie herinneringen.

De kern van het rouwproces is dat je niet berust in het verlies. Maar wel de bevrijdende aanvaarding dat je groter bent dan je verlies. Dat je weer een nieuw evenwicht vindt.

Troost

Rouwen doe je niet in je eentje. Troost vind je door de steun van anderen: kinderen, vrienden, burens, vereniging, de kerkgemeenschap. *“Rouwenden hebben een hele grote mantel der liefde nodig”* (Uus Knops).

Tijd, luisteren, aandacht. De gemeenschap heeft een belangrijke rol. De grote valkuil is het leed willen verlichten met relativerende opmerkingen of om oplossingen aan te

Bronzen beeld bij het meer van Genève uit 2012: ‘Mélancolie’ of ‘Emptiness’ van Albert György, die leed onder de dood van zijn vrouw. Het verbeeldt de broze balans tussen troost en onuitsprekelijk verdriet.

© Wikimedia Commons

dragen, bijv.: “Je hebt gelukkig je kinderen nog” of “Hij was toch al 90 jaar?”

Je kunt als trooster vragen: “Hoe gaat het?” maar je kunt ook soep brengen of iemand mee uit nemen.

Troost en geloof

Voor christenen kan het een troost zijn om te weten - te geloven - dat hun dierbare bij God is.

Sommige christenen hebben het moeilijk met rouw, boosheid en verdriet. Soms krijgen zij het advies om zo snel mogelijk terug te keren naar de christelijke vreugde. Deze vreugde wordt dan opgevat als een morele plicht.

Maar te snel over negatieve emoties stappen is een slecht recept.

‘Christelijke vreugde’ zou je beter niet zien als een prestatie, maar als een genade. Iets wat je geschonken wordt als je een rouwproces bent doorgegaan. Rouw heeft niet het laatste woord, hoe groot ook.

Ook de vraag naar het waarom van verlies, van deze dood, dit ongeluk, kwam aan de orde. Speelt God een rol bij lijden en

verdriet? Aan het eind van het gesprek deden we de gedachte: ons ongeluk is niet het werk van God. Hij laat ons de ruimte om mens te zijn. Hij zendt ons niet de problemen, maar geeft ons de kracht om ze aan te kunnen. Wij kunnen hem vragen om hulp en troost. Hij leert ons boos te zijn over onrecht en om medelijden te hebben met de getroffenen. Er zijn geen verklaringen voor het waarom van het lijden, maar er zijn wel mensen, die meeleven tonen, verdriet delen, kracht geven.

Dus de vraag die we zouden moeten stellen, luidt niet: "Waarom is mij dit overkomen? Wat heb ik gedaan, dat ik dit verdiend heb?" Die vraag is niet te beantwoorden. Een betere vraag zou zijn: "Nu mij dit is overkomen, wat ga ik eraan doen?" De naam van God is immers: **'Ik zal bij je zijn'**. (Exodus 3:14). We kijken terug op zinvolle wijkbijeenkomsten.

Jenny van Drimmelen-Krabbe
en Greet Heslinga

Gemeentenieuws

In memoriam Jurjen Wiersma

In **Jurjen Wiersma** (geboren op 17 april 1943 - overleden op 5 oktober 2025) hebben we een eminent godgeleerde verloren, maar ook een mens die bezield was van een ideaal. In zijn denken ontwikkelde dat ideaal zich tot een begrip, dat hij uitgebreid belichtte. Hij noemde dat in het laatste boek dat hij schreef: **'soft power'**. Tijdens zijn werkzame periode als hoogleraar ethiek (aan de *Protestantse Faculteit Theologie in Brussel*) werd dit woord overheersend. Niet het machtsdenken, maar het denken in termen van vrede en toenadering kon de wereld een betere toekomst geven.

Jurjen Wiersma werd in de zuidwesthoek van Friesland geboren in 1943. Hij bleef qua karakter Friese trekken behouden: wat stug en teruggetrokken. Tegelijk ontworstelde hij zich van dat verleden en was hij een kind van zijn tijd, die genoot van de nieuwe vrijheden in de jaren 60-70. Helaas liep zijn huwelijk stuk en moest hij na zijn verhuizing naar Brussel leven met het gegeven dat zijn kinderen in Nederland bleven. In Brussel trouwde hij opnieuw en vond een nieuwe plek, waar hij zich in alle opzichten thuis ging voelen.

In de sobere dienst na zijn overlijden hebben we stilgestaan bij de tekst die in zijn aantekeningen voorkwam: Romeinen 12: 2. *"U moet u zelf niet aanpassen aan deze wereld, maar*

veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en Hem welgevallig is." Niet aanpassen en tegelijk vanuit een innerlijke overtuiging verandingsgezind worden. Dat woord van Paulus staat heel dicht bij zijn eigen overtuigingen.

Wij wensen zijn vrouw Karin en de drie kinderen in Nederland, vrienden en andere familie goede moed en Gods zegen toe bij het verlies van een markante man, die niets liever wilde dan dat de wereld een veilige en bewoonbare plaats zou blijven.

Leen Bosgra

Gedachtenisdienst

Zondag 23 november 2025 was de 'laatste zondag van het kerkelijk jaar' met een gedachtenismoment voor gemeenteleden, die het voorbije jaar zijn overleden. Hun namen werden genoemd en voor ieder werd een kaars aangestoken. Een moment van herkenning en dankbare herinnering.

Otto Chrispeels

Geboren op 11 juni 1936 in Kortenbergh
Overleden op 7 december 2024 in Tervuren
"Er is een plek op de rots waar je dicht bij Mij kunt staan. Als Ik in stralend licht voorbijkom, zal Ik je in een grot laten staan. Ik zal je met mijn hand bedekken tot Ik voorbij ben. Dan zal Ik mijn hand weghalen en dan kun je Mij van achteren zien. Maar mijn gezicht mag niemand zien."
(Exodus 33:21-23)

Felix Snyers

Geboren op 11 februari 1940
Overleden op 24 januari 2025

Niesje Kraaij-Vrolijk

Geboren op 6 mei 1932 in Eindhoven
Overleden op 8 mei 2025 in Leuven
*"Een hand zal ons wenken
een stem zal ons roepen:
Ik open hemel en aarde en afgrond.
En wij zullen horen en wij zullen opstaan
en lachen en juichen en leven."*
(NLB 608)

Lotty Zonneveld-Kooreneef

Geboren op 25 mei 1939 in Rotterdam
Overleden op 17 mei 2025 in Tervuren
*"Ik loof U
om het ontzaglijke wonder van mijn bestaan,
wonderbaarlijk is wat U gemaakt hebt.
Ik weet het, tot in het diepst van mijn ziel."*
(Psalm 139:14)

Jan Bevaart

Geboren op 21 februari 1935 in Den Haag
Overleden op 28 mei 2025 in Pepingen
*"Wij weten dat wanneer onze aardse tent,
het lichaam waarin wij wonen, wordt
afgebroken, we van God een woning krijgen:
een eeuwige, niet door mensenhanden
gemaakte woning in de hemel."*
(2 Korintiërs 5:1)

dr. Han Rooze

Geboren op 1 april 1938 in Kessel-Lo
Overleden op 24 juni 2025 in Oostduinkerke
*"Mijn vadertje, hij was rechtvaardigheid.
Hij had de zware last op zich geladen,
een eerlijk man te zijn in woord en daad. (...)
Ik weet hoe zijn gedenken mij gelijk een
lichte wolk behoedt."*
(Uit: Marnix Gijsen, 'Mijn vadertje')

Helena Antoinette of Heleen Rottier-Sprey

Geboren op 26 maart 1936 in Dordrecht
Overleden op 4 juli 2025 in Hoeilaart
*"De dag, door uwe gunst ontvangen,
is weer voorbij, de nacht genaakt;
en dankbaar klinken onze zangen
tot U die 't licht en 't duister maakt.
Die dan, als onze bedden zwijgen,
als hier het daglicht onderduikt,
weer nieuwe zangen op doet stijgen,
ginds waar de nieuwe dag ontluikt."*
(NLB 248:1-2)

Nel of Nelly Van den Steene-Ojers

Geboren op 23 januari 1926 in Anderlecht
Overleden op 11 augustus 2025 in Overijse
*"Geluk en genade volgen mij alle dagen van
mijn leven, ik verblijf in het huis van de HEER
tot in lengte van dagen."*
(Psalm 23:6)

Aly Janny van Oeveren-Moed

Geboren op 6 juni 1930 in Sappemeer
(Nederland)

Overleden op 15 september in Overijse

Edda Hendrina Janna Wildschut en haar dochter Iris Erica

Geboren op 12 augustus 1934 in Rheden
(Nederland)

Overleden op 25 september 2025 in
Kortenbergh

Haar dochter Iris Erica is al in 1981
overleden.

*“Nu zien we nog maar een afspiegeling,
een raadselachtig beeld,
maar straks staan we oog in oog.
Nu is mijn kennen nog beperkt,
maar straks zal ik volledig kennen,
zoals ik zelf gekend ben.
Dit is wat blijft: geloof, hoop en liefde,
deze drie,
maar de grootste daarvan is de liefde.”*
(1 Korintiërs 13:12-13)

Ina De Jonge

Geboren op 10 april 1942 in Sint-Maria-
Horebeke

Overleden op 26 september 2025 in
Antwerpen

Prof. Dr. Jurjen Wiersma

Geboren op 17 april 1943 in Workum,
Nederland

Overleden op 5 oktober 2025 in Brussel
*“U moet uzelf niet aanpassen aan deze
wereld, maar veranderen door uw
gezindheid te vernieuwen.”*
(Romeinen 12:2)

De mensen van voorbij

De mensen van voorbij
zij worden niet vergeten.
De mensen van voorbij
zijn in een ander weten.
Bij God mogen ze wonen,
daar waar geen pijn kan komen.
De mensen van voorbij
zijn in het licht, zijn vrij.

Uit: Hanna Lam, “De mensen van voorbij”

In Gods tijd geborgen

Er waren dagen dat wij samen
gingen,
licht dat viel op hun gezicht.
Een stem, een hand, een kleine glimlach —
zo werd hun tijd met ons gevuld.
Hun tijd is nu tot rust gekomen,
het ritme van hun dagen stil.
Wij dragen wat zij achterlieten:
liefde die niet verdwijnen wil.

En terwijl wij hun namen noemen,
en een vlam naar boven richt,
voelen wij hoe kwetsbaar tijd is —
hoe snel een leven zich voltooit.

Maar boven onze wisselende tijden,
boven gemis dat pijn kan doen,
is God, die nooit de draad laat vallen
en onze dierb'ren blijft behoeden.

Hun tijd lag in Zijn goede handen,
ons leven blijft daarin bestaan.
Want waar ons leven eindig wordt,
gaat God met hen én ons nog verder gaan.
Zo brandt het licht van alle kaarsen
als teken dat Hij bij ons blijft:
dat onze tijd voorbij kan gaan,
maar Zijn tijd ons voor eeuwig draagt.

Wouter Bos

Lichtzoeker

Groener geloven

Onder de titel 'Groener geloven' willen we in de Kerkbrief regelmatig iets doorgeven wat verband houdt met de zorg voor de Schepping: klimaat, biodiversiteit en duurzaamheid.

Groene Kerst

In deze periode voor Kerstmis, horen we regelmatig liedjes waarin gedroomd wordt over een **'witte Kerst'**. Die droom dreigt echter steeds meer een utopie te worden. In de 20ste eeuw was de kans op een witte Kerst op zee-hoogte, nog ongeveer 1 op 10, maar nu is dat nog maar 1 op 20 à 30.

Verwacht wordt dat het aantal dagen waarop het koud genoeg zal zijn voor sneeuwval bij ons zal afnemen van meer dan 20 dagen (periode 1981-2010) naar 4 tot 12 dagen rond 2050, afhankelijk van het toekomstige klimaatscenario.

We zullen dus wel heel hard moeten zingen om die trend om te buigen want degenen die zich inzetten voor *klimaatgerechtigheid*, hebben de wind tegen.

Bijna overal worden klimaatambities door overheden en bedrijven teruggedroefd. Klimaatmaatregelen moeten tenslotte wel 'haalbaar en betaalbaar' zijn. Denken op korte termijn wint het vaak van het nemen van noodzakelijke lange-termijn-maatregelen.

Het is daarom niet verwonderlijk dat steeds meer mensen vandaag een vorm van '*klimaat-rouw*' ervaren: een trieste bewogenheid met de aarde, pijn over wat verloren gaat, en angst voor wat komen gaat.

Er is de neiging te vervallen in apathie. De tegenmachters zijn te groot. De problematiek is te complex.

Kerst is hoop voor de schepping

Hoe kunnen we dan toch Kerstmis, het feest van de hoop, vieren? Hoe kunnen we zingen

over vrede op aarde terwijl er geen vrede met de aarde is?

Voor het zoeken naar een antwoord op deze vraag, moeten we proberen buiten het gebruikelijke denkpatroon te stappen. Velen van ons zijn opgegroeid met de gedachte en de overtuiging dat we met Kerst vieren dat God via Zijn Zoon is neergedaald op aarde voor het heil van de mensen. Dat is inderdaad de kern van het Evangelie. Maar de Blijde Boodschap is niet alleen voor mensen bedoeld.

Zo wordt in de brief aan de Kolossenzen over Christus getuigd dat *"door Hem en voor Hem alles op de aarde en alles in de hemel wordt verzoend"* (Kol. 1:20). **Alles**, de gehele schepping en niet alleen de mensheid.

Kerst is dus ook een feest van hoop voor de schepping als geheel. Maar 'hopen' is niet met de armen over elkaar passief afwachten. De groene Kerst die nu steeds meer 'het normaal' wordt, is ook een oproep tot omkeer, tot '*metanoia*'. Een oproep om te herontdekken wat onze rol en plaats is in Gods schepping. Om te beseffen dat wij mensen deel uitmaken van een veel groter web van het leven en van onderlinge afhankelijkheid. Om opnieuw te leren wat nederigheid betekent. Om eenvoud te verkiezen boven verspilling. Om de schepping niet langer te misbruiken maar om die te zegenen. Dan mogen we in de Adventstijd samen met Jesaja leven van de hoop.

Rob van Drimmelen

“De woestijn zal zich verheugen, de dorre vlakte vrolijk zijn, de wildernis zal jubelen en bloeien, als een lelie welig bloeien, jubelen en juichen van vreugde” (Jesaja 35:1)

Oecumene

Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen

In 2026 wordt de **Gebedsweek voor de Eenheid van de Christenen** gevierd van **18 tot en met 25 januari**. Het thema **‘Eén van Geest’**, komt uit de Brief van de apostel Paulus aan de Efeziërs: “Eén lichaam en één geest, zoals u één hoop hebt op grond van uw roeping” (4,4). Dit Bijbelvers vat de theologische diepgang van de eenheid van de christenen samen.

De gebeden en overwegingen voor de komende Gebedsweek zijn voorbereid door de Armeens-Apostolische Kerk, in samenwerking met de Armeens-Katholieke en Armeens-Evangelische kerken.

De Armeens-Apostolische Kerk, die in het begin van 4de eeuw is opgericht, heeft wortels die teruggaan tot de apostolische periode, is meer dan een religieuze organisatie en is nauw verbonden met de Armeense samenleving als geheel.

Ook vandaag de dag blijft de Kerk een bron van kracht en troost voor de bevolking, bij uitdagingen zoals het conflict rond Nagorno Karabach.

De Armeens-Apostolische Kerk behoort tot de Oriëntaals-Orthodoxe traditie, die zich kenmerkt door specifieke theologische en liturgische gebruiken. Enkele daarvan zijn opgenomen in de liturgie voor de komende Gebedsweek.

De Armeens-Apostolische Kerk heeft een rijke geschiedenis aan oecumenische samenwerking. Zo speelt ze een belangrijke rol in de Wereldraad van Kerken.

Verwijzend naar de brief aan de Efeziërs, schrijft de Kerk:

“Laat ons deze goddelijke roeping tot eenheid omarmen, niet als een abstract ideaal, maar als een vitale uitdrukking van ons geloof. In een wereld waar het lichaam van Christus gekwetst wordt door verdeeldheid binnen en tussen tradities en belijdenissen, richt de oproep van de Apostel tot eenheid zich tot ieder van ons: niet alleen als afzonderlijke kerkgemeenschappen, maar ook als individuen binnen onze gemeenschappen. Door in eenheid te leven, getuigen we niet alleen van de liefde en kracht van onze Heer Jezus Christus, maar belichamen we ook de essentie van zijn onderrichtingen. Laten we, door elkaar te ondersteunen en de diversiteit van onze gaven en talenten te vieren, het hart van Christus weerspiegelen en zijn werk op aarde voortzetten.”

Diensten

De gebedsdiensten voor de eenheid van de christenen worden gehouden:

- Op dinsdag 20 januari 2026 in de Sint-Janskerk, Kerkstraat 31, **Tervuren** om 20.00 uur
- Op woensdag 21 januari 2026 in de Sint-Martinuskerk, Kerkstraat, **Sint-Martens-Bodegem (Dilbeek)**, om 19.30 uur
- Op donderdag 22 januari 2026 in de Holy Trinity Church, Rue Capitaine Crespel 29, **Brussel**, om 20.00 uur

“Het was een zegen” - interview met de Voorzitter

Dit interview met voorzitter Steven H. Fuite is in feite het resultaat van verschillende gesprekken die in mei en juni 2025 hebben plaatsgevonden.

Tijdens deze persoonlijke gesprekken kwamen enkele aandachtspunten naar voren, met name met betrekking tot de geopolitieke situatie en de hoogtepunten van het mandaat. Bij het lezen zult u de thema's terugvinden die de voorzitter zeer na aan het hart liggen.

U zult ook ongetwijfeld de grote vreugde voelen die Steven H. Fuite heeft gehad aan het hoofd en in dienst van de kerk en vooral te midden van de vrouwen en mannen die vandaag de dag haar gestalte geven.

© Fotografie Frank Bahn Müller

Als u in een paar regels zou moeten zeggen hoe u terugkijkt, wat zegt u dan?

Op dertien jaar terugkijken in kort bestek is lastig. Het is een lange periode en het werk intensief. Er is zoveel gebeurd, talloze ontmoetingen en situaties, moeilijke en zegenrijke, soms beide tegelijk. Ik werd verkozen in een tijd waarin er grote spanningen waren in onze nationale kerk, partijvorming en wantrouwen. In het eerste jaar heb ik op de Synodevergadering heel wat deelnemers tranen zien laten en hield een toespraak over ‘En Hij toonde hun zijn wonden’. En net zoals deze woorden uit Johannes-evangelie 20:20 omgeven worden door tweemaal ‘Vrede zij jullie’, zijn we zijn er als kerk samen door gekomen. Dat ik een rol heb mogen spelen in hoe het vertrouwen zich beetje bij beetje herstelde, mensen elkaar weer mochten vinden en samen opnieuw leerden om vooruit te kijken, stemt me nog steeds dankbaar.

Wat is uw grote kracht geweest?

(Denkt na...) Wel, ik had even de neiging het te hebben over een van mijn eigenschappen of zo, maar het is vooral wat ik net vertelde! Zoiets te mogen beleven, dat heb ik als een zegen ervaren, als een bevestiging. Ik ben ook maar een mens en dus innerlijk diep vertwijfeld af en toe. Om dan in de beginperiode van deze taak met de vele verantwoordelijkheden een heerlijke duw in de rug te krijgen, vertrouwen te mogen ervaren, dat geeft zoveel energie en geloofsmoed. En van daaruit ben ik op weg gegaan met wie ik ben, pastoraal, transparant, teamspeler, houdend van mensen die geen moeilijkheden maken waar ze niet zijn, maar zich richten op de essentie. Zo, probeerend iedereen tot recht te laten komen, heb ik in en met de Synodale Raad en regelmatig overleggend met de besturen van onze zes districten geprobeerd leiding te geven aan een kerk in een erg uitdagende periode.

Moeilijke tijden, hoor ik daarin?

Tja, het valt niet te ontkennen dat mijn voorzitterschap er een is te midden van crises van internationale allure: wanhopig opgejaagde migrerende medemensen, het klimaatvraagstuk en de korte-termijnpolitiek, Covid-19 compleet met ARPEE-protocollen, politieke verrechtsing, taalverruwing, *fake-news*, populisme met schaamteloze generalisaties, desastreuze versimpeling en de persvrijheid onder druk. En dan zijn er de ontmenselijkende oorlogen aan de poorten van Europa met het

afstompende effect van het dagelijks herhaalde gruwelijke fysieke geweld.

De wereld waarin wij kerk zijn, is een wereld die zich ver verwijderd van het visioen van profeten en apostelen. Wij kunnen niet anders dan onszelf geven en niet met zelfbehoud bezig gaan. Geloven is vertrouwen. Maar ja, dat is niet zo eenvoudig. Wat me bijzonder bezighoudt is de grote kwetsbaarheid van vele kerkgemeenten en de verlamende werking van de pijn, het verdriet en de angst. Het valt velen al zwaar om te aanvaarden dat we als kerk een periode van transitie doormaken, dat terwijl wij er actief doorheen moeten door zelf concrete stappen te zetten. We vergeten nogal eens dat kerkzijn ook te maken heeft met afscheid nemen en opnieuw geboren worden.

Wat ziet u als sterke momenten, hoogtepunten van uw voorzitterschap?

Dat is allereerst de Synodezitting van 13 juni 2015. Na een aanloop die werd gevormd door zowel een zorgvuldig kerkbreed proces als diepe verschillen van opvatting met soms hoogoplopende emoties, besloot de Synodevergadering om de aanbeveling van de nationale werkgroep te volgen en van homoseksualiteit geen belemmering te maken voor de toelating tot het predikantschap. Daaraan terugdenken ontroert mij nog steeds.

Een tweede sleutelmoment is hoe wij als kerk in het project *'Huizen van Hoop'* hebben omgezien naar wie geen helper heeft. Vooruitdenkend, terwijl in 2015 tijdens de zogenaamde *'migrantencrisis'* de vluchtelingenstroom naar West-Europa op gang kwam en er in het algemeen nog sprake was van begrip en welkom, werd al beseft dat dit mogelijk zou keren en in elk geval dat huisvesting één van de grote problemen zou worden. In het besef dat het hebben van een adres de toegang is tot andere grondrechten als gezondheidszorg en onderwijs, hebben we ons in *'Huizen van Hoop'* voorbereid op de opvang- en woonsituatie van pas erkende vluchtelingen. Vervolgens hebben zo'n 40-tal lokale VPKB-gemeenten hun harten en portemonnee geopend om met deze mede-

mensen een dak boven hun hoofd te vinden, in te richten, alsook hun verder te omringen, te ondersteunen en te begeleiden in onze Belgische samenleving. Dat is voor mij handen en voeten geven aan ons kerkzijn.

Het derde heeft ermee te maken, maar is niet zozeer een moment of bepaalde gebeurtenis maar eerder een beweging, structureler dus. In mijn *'regeerperiode'* (lacht) is het *stadspredikantschap* als kerkvorm steeds meer een vaste waarde geworden. En het zet zich door! Kerkzijn op de kruispunten van de samenleving. Er gebeuren vele bemoedigende dingen in onze kerk. Dit is een van de beste.

Het laatste wat ik noem, zal mogelijk hier en daar iemand bevreemden. Het heeft direct te maken met wat ik hiervoor zei over de kerk in transitie en de angst, verdriet en pijn. Ter voorbereiding op de buitengewone Synodezitting van mei 2023 schreef ik een document getiteld *'Beleid t.a.v. het predikantencorps'*. Het was een discussiestuk dat uiteraard eerst de Synodale Raad was gepasseerd, omwille van de leesbaarheid zo kort mogelijk werd gehouden en heel direct overkwam. Niet iedereen was er even blij mee, maar het discussiestuk met een impliciete kerkvisie en een diep verlangen om zaken concreet te benoemen, groepeerde vrijwel al mijn gedachten over een transparante, moedige en warme kerk, over een gezamenlijke keuze voor wat in de huidige context onze hoofdtaken als kerk zijn, over de dringende nood aan werkelijke samenwerking tussen kerkgemeenten, beter geëquipeerde districtsvoorzitters, evenredige verloning en takenpakketten voor predikanten en een solidair predikantencorps. Enkele fragmenten van het discussiestuk werden inmiddels geconcretiseerd, maar dat niet als samenhangende onderdelen van een beleid. Misschien kwam het document iets te vroeg.

Wat wenst u ds. Detavernier, uw opvolgster toe?

Dat zij op begrip mag rekenen bij het enorme takenpakket dat haar wacht. Dat is in mijn

dertien jaar veranderd, toegenomen en complexer geworden ook. Er is nu veel meer werk dat niet gezien wordt en alleen maar opgemerkt zou worden wanneer het niet werd gedaan. Ik wens haar toe dat ook zij daarbij de toewijding en loyaliteit mag ervaren van de huidige fantastische VPKB-équipe in het **Huis van het Protestantisme**. En dat ook zij zich omgeven mag weten door een Synodale Raad die tegenspraak omarmt en waarvan de samenstelling de diversiteit van onze kerk weerspiegelt, met vicevoorzitters die daadwerkelijk ondersteunen en met een nationaal penningmeester die meer doet dan het gewone.

En wat wenst u de kerk toe?

Dat juist wij als protestanten niet in de val trappen om eeuwigheidswaarde toe te kennen aan onze kerkstructuren en aan hoe wij de boel hebben uitgebouwd. Dat we bevrijd van angst de toekomst ingaan. Niet onze kerkvormen en kerkgebouwen, maar Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid.

In gedachten zie ik ons soms zitten kniezen tussen de muren van onze gewoontes en kerkgebouwen, net zoals ooit de angstige leerlingen van Jezus na Pasen. En wij maar rouwen over wat ons nu niet meer lukt. Intussen is Hij allang opgestaan!

Wij, mensen van '*sola gratia*', wij, met de mond vol over het bevrijdende Evangelie, laten wij het de Heer toe om ons te bevrijden? Kerkzijn is eindeloos. Er is zoveel parallel kerkzijn. Kerkzijn, waar wij niet van weten, kerkzijn waar we misschien niet van willen weten. Maar Hij wel. Hij is zo graag bij ons, in onze huidige kerkgebouwtjes en kerkvormen. Hij vertoeft evenzeer met hart en ziel in muurloos kerkzijn, in dakloos kerkzijn, in naamloos kerkzijn, in onherkenbaar kerkzijn.

Dus wat ik de VPKB, mijn VPKB, toewens is: geloofsmoed, vertrouwen, durven loslaten en gaan, lopen op het water.

*ds. Steven H. Fuite,
Voorzitter van de Synodale Raad van de
Verenigde Protestantse Kerk in België*

Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen

18 t/m 25 januari

**Eén
van
Geest**

'26 **week
van
gebed**
voor eenheid

Efeziërs 4 vers 1-13

NBG/Bijbel Basics: “Herders komen op bezoek bij Jezus” (Lucas 2:6-20)

UITLEG

- 1 grijs
- 2 geel
- 3 rood
- 4 groen
- 5 bruin
- 6 blauw

Herders in de Bijbel

Herders komen veel voor in de Bijbel. Ze verzorgden schapen en geiten en trokken met hun kudden de heuvels in om de dieren te laten grazen. Bekende herders uit het Oude Testament zijn Mozes en David. In de tijd van het Nieuwe Testament waren herders arm en ze hadden weinig aanzien. Vaak dachten mensen dat ze rovers en bedriegers waren.

De herders in de stal

De herders die in de buurt van Betlehem op hun schapen passen, zijn gewone, waarschijnlijk arme mensen. Ze horen er niet echt bij. Toch horen zij het goede nieuws dat Jezus geboren is als eerste. De engel vertelt hun: **“Vandaag is jullie redder geboren: Christus, de Heer.**

Hij is geboren in Betlehem, de stad van David. En zo kunnen jullie hem herkennen: het kind ligt in een voerbak en is in een doek gewikkeld.”

In de vier weken van advent zetten we elke week iets of iemand in de kerststal erbij.

Met Kerst vieren we dat Jezus geboren is. God is naar de mensen toe gekomen. Daarom leggen we die dag Jezus in de voerbak.

We zetten de herders om Hem heen.

De voerbak is niet meer leeg. De nieuwe koning die vrede brengt is geboren!

Contact

Protestantse Kerk Brussel

Lidkerk van de Verenigde Protestantse Kerk in België

Kerkenraad

ds. Douwe Boelens, 0474 - 47 32 43
Anita Bultena (moderator), 02 - 734 52 13
Anne Theo Seinen (scriba), 0495 - 71 97 49,
anne-theo.seinen@skynet.be
Peter Dekker, peterdekker.pkb@gmail.com

Wijkcontactpersonen

Centrum West

Antoinette Panhuis, 02 - 230 52 22

Noord

Annemarie Haverkorn, 02 - 460 42 86

Noordoost

Jacqueline Bastiaens, 02 - 767 67 35
Lex Buddingh, 02 - 772 70 23

Zuid

Jart Voortman, 02 - 358 57 29

Oost

Lieve de Geus-Everaert, 02 - 660 53 33
Erik Berghuis, 0497 - 06 51 25

Zuidoost

Janneke Wilbrenninck-van Oldenborgh,
02 - 687 63 91
Joke Bronkhorst, 02 - 687 91 92

Kinder- en Jeugdwerk

Kinderkerk (tot 12 jaar): Julianna Boelens,
0479 - 65 23 95
Jeugdkerk (vanaf 12 jaar): Jart Voortman,
02 - 358 57 29
Jongvolwassenen: Julianna Boelens,
0479 - 65 23 95

Kerkgebouw

Nieuwe Graanmarkt 8, 1000 Brussel
Website: www.protestantsekerkbrussel.be

Predikanten

regio Brussel: ds. Douwe Boelens

(verantwoordelijk uitgever)

Telefoon: 0474 - 47 32 43

e-mail: dsdouweboelens@gmail.com

regio Wezembeek-Oppeem, Tervuren en Overijse: vacant

Kerkelijk bureau en koster

Mark van Wechem

02 - 512 03 67

e-mail: info@protestantsekerkbrussel.be

Het kerkelijk bureau is gesloten op maandag en dinsdag.

Dagelijks Bestuur

Bert Kuypers (voorzitter), 056 - 20 54 39

Mark de Geus (penningmeester),
02 - 660 53 33

Commissaris gebouwen

Theo Orie, 02 - 466 54 90

Archivaris

Wim De Hertogh, 02 - 267 66 76

Vrijwillige bijdragen

Ingrid De Hertogh-Vercruysse, 02 - 251 59 30

Bankrekeningnummers

(altijd op naam van Protestantse Kerk en BIC: KREDBEBB)

Zondagse collectes

BE22 7330 6608 7847

Vrijwillige bijdragen

BE22 4331 1627 6147

Diaconie: BE42 7350 3273 4454

Kerkbrief: (€ 20 per jaar, buitenland € 30)

BE41 4331 1482 7110

Kerkkriebels: BE49 7350 0729 3071